

Consultatieverslag PEGA-wetsvoorstel

Van 17 juni 2024 tot en met 10 september 2024 heeft de internetconsultatie van het PEGA-wetsvoorstel¹ plaatsgevonden. Via www.internetconsultatie.nl/wetsvoorstelpega konden geïnteresseerden op het wetsvoorstel reageren. Er zijn 32 openbare reacties² en 1 vertrouwelijke reactie op het wetsvoorstel binnengekomen. De openbare reacties zijn afkomstig van de medeoverheden, particulieren en (maatschappelijke) organisaties.

De reacties uit de internetconsultatie gaan vooral over drie onderwerpen:

1. de generatielange aanpak en de monitoring daarvan via de Staat van Groningen;
2. de bepaling dat uitvoerende instanties zo lang als nodig over de nodige middelen beschikken om schade ruimhartig af te handelen en woningen in het aardbevingsgebied veilig te maken;
3. daadwerkelijk schadeherstel tot € 60.000,- zonder onderzoek naar de schadeoorzaak.

Het wetsvoorstel en de memorie van toelichting zijn naar aanleiding van de reacties op de internetconsultatie aangepast. Dit consultatieverslag beschrijft hoe de consultatiereacties op hoofdlijnen zijn gewogen en verwerkt. Tijdens de consultatieperiode hebben de verschillende indieners van de gelegenheid gebruik gemaakt om ook onderwerpen aan te kaarten over de schadeafhandeling en versterkingsoperatie die geen onderdeel zijn van dit wetsvoorstel. Deze onderwerpen komen, voor zover die geen directe relatie hebben met de in dit wetsvoorstel opgenomen wijzigingen, in paragraaf 4 (overige reacties internetconsultatie) van dit consultatieverslag aan bod.

1. Algemene reacties generatielange aanpak en de Staat van Groningen

De inbreng uit de internetconsultatie met betrekking tot de generatielange aanpak en de Staat van Groningen ziet op hoofdlijnen op de onderwerpen die hierna worden toegelicht.

1.1. *Zorgplichten verduurzaming en brede welvaart*

De provincie Groningen, de betrokken gemeenten in Groningen en Noord-Drenthe en enkele waterschappen hebben erop gewezen dat de wettelijke zorgplichten voor brede welvaart en verduurzaming te weinig houvast bieden. Ook de maatschappelijke organisaties en de werkgroep Mijnbouwschade hebben voor een herformulering van de zorgplichten gepleit. De provincie Groningen, betrokken gemeenten en waterschappen stelden dat de verantwoordelijke bewindspersoon met het wetsvoorstel verplicht moet worden om de maatregelen te nemen die nodig zijn om de doelen te realiseren. "Een zorgplicht zonder norm waaraan die zorg moet voldoen geeft de regio niet het houvast dat nodig is." De decentrale overheden zijn van mening dat het wetsvoorstel juridische resultaatsverplichtingen voor het kabinet moet vastleggen.

Het voorstel voor het opnemen van juridische resultaatsverplichtingen is niet overgenomen, omdat het kabinet voor zijn eigen bijdrage verantwoordelijkheid neemt, maar geen verplichtingen kan aangaan voor de inzet van andere partijen (zoals decentrale overheden) die noodzakelijk zijn voor het realiseren van doelen op het gebied van brede welvaart en verduurzaming.

Dat neemt niet weg dat dit wetsvoorstel het kabinet wel verplicht om de zorgplichten voor brede welvaart en verduurzaming in Groningen en Noord-Drenthe te concretiseren. Het wetsvoorstel verplicht de bewindspersoon om ten minste iedere vijf jaar in het uitvoeringsprogramma Rijk (voorheen: uitvoeringsplan) de tussentijdse doelen, streefwaarden, randvoorwaarden en de voorgenomen maatregelen voor brede welvaart en verduurzaming vast te leggen, en met de Staat van Groningen hierover jaarlijks verantwoording af te leggen aan het parlement. Naar aanleiding van de reacties uit de internetconsultatie is in het derde lid van het voorgestelde artikel 13s toegevoegd dat – indien de Staat van Groningen, danwel het gevoerde overleg met decentrale overheden, daartoe aanleiding geeft – het kabinet in de reactie op de Staat van Groningen moet aangeven welke maatregelen de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (hierna:

¹ Wetsvoorstel in verband met de wijziging van de Tijdelijke wet Groningen en de Mijnbouwwet in verband met de uitvoering van diverse maatregelen uit de kabinetsreactie op het rapport van de parlementaire enquêtecommissie aardgaswinning Groningen

² 30 reacties zijn binnengekomen via internetconsultatie.nl en 2 reacties via de mail

'de minister') en de ministers die het aangaan nemen om de streefwaarden en doelen uit het uitvoeringsprogramma van het Rijk te bereiken.

1.2. Betrokkenheid decentrale bestuurders bij het uitvoeringsprogramma Rijk

De provincie Groningen, betrokken gemeenten en waterschappen hebben ook gevraagd om de relatie tussen afspraken met decentrale overheden en het uitvoeringsprogramma Rijk een steviger basis te geven in het wetsvoorstel. Het uitvoeringsprogramma Rijk zou volgens deze indieners ook op de schadeafhandeling en de versterkingsoperatie moeten zien. Het Kennisplatform Leefbaar & Kansrijk Groningen heeft er ook op gewezen dat de thema's schadeafhandeling en versterking niet zijn betrokken bij het uitvoeringsprogramma Rijk.

Naar aanleiding van de consultatiereactie van de decentrale overheden is in de toelichting bij dit wetsvoorstel verduidelijkt dat het uitvoeringsprogramma Rijk met betrekking tot brede welvaart voortvloeit uit de sociale en economische agenda's die gezamenlijk door het Rijk en de decentrale overheden worden opgesteld. Over de uitwerking van de verduurzamingsaanpak zijn reeds aparte bestuurlijke afspraken gemaakt, waarover de Tweede Kamer op 6 maart 2024 is geïnformeerd.³ Het ligt niet voor de hand om in het uitvoeringsprogramma afspraken met decentrale overheden over de schadeafhandeling en de versterkingsoperatie vast te leggen, omdat de taken en verantwoordelijkheden van de minister en het Instituut Mijnbouwschade (IMG) hiervoor in de wet zijn beschreven en daar dus geen uitvoeringsprogramma voor nodig is.

In hun reactie hebben de decentrale overheden er ook op gewezen dat het wetsvoorstel lijkt te worstelen met de verantwoordelijkheid van de bevoegde minister, andere ministers en derden (ten aanzien van brede welvaartsontwikkeling). Om die reden is verduidelijkt dat de zorgplichten voor brede welvaart en verduurzaming weliswaar op de bevoegde minister rusten, maar dat de taken die uit deze zorgplichten voortvloeien in samenwerking met derden worden uitgevoerd. Om meer duidelijkheid te creëren over de verdeling van taken en verantwoordelijkheden tussen de verschillende overheden, is in de memorie van toelichting toegevoegd dat de minister de decentrale overheden zal verzoeken om de inspanningen die zij doen in verband met de uitvoering van de sociale en economische agenda's (en daarmee de brede welvaartsontwikkeling) en de verduurzamingsaanpak ook vast te leggen.

1.3. Differentiatie opgave gemeenteniveau voor brede welvaart

De provincie Groningen, betrokken gemeenten, de Groninger Bodem Beweging en de werkgroep Mijnbouwschade hebben ook gewezen op verschillen met betrekking tot het niveau van brede welvaart en verduurzaming tussen en binnen de gemeenten in Groningen en Noord-Drenthe. Zo stelde de werkgroep Mijnbouwschade dat niet duidelijk is of het welvaartsniveau op gebieds- of gemeenteniveau wordt vastgesteld, en dat voorkomen moet worden dat de zwaarst getroffen gebieden uiteindelijk nog steeds achterblijven, omdat andere gemeenten voorrang krijgen en/of omdat zij het gemiddelde welvaartsniveau negatief beïnvloeden.

De decentrale overheden stelden voor een ondergrens van de relevante aspecten van brede welvaart en verduurzaming in het wetsvoorstel of de memorie van toelichting op te nemen, zodat verschillen binnen en tussen gemeenten niet worden verdiept of dat goede resultaten slechte resultaten maskeren.

Deze reacties zijn verwerkt door in artikel 13q een derde lid in te voegen, waarin wordt voorgesteld dat in het uitvoeringsprogramma Rijk zo nodig onderscheid kan worden gemaakt in de streefwaarden, doelen en maatregelen ten aanzien van individuele gemeenten of delen daarvan als het gaat om brede welvaart en verduurzaming.

³ Kamerstukken II 2023/24, 33529, nr. 1227.

1.4. Jaartal artikel generatielange betrokkenheid

De provincie Groningen, betrokken gemeenten en waterschappen hebben in hun reactie aangegeven dat in de wettekst moet worden opgenomen dat jaarlijks, in ieder geval tot en met 2055, voldoende middelen beschikbaar worden gesteld.

Deze reactie is verwerkt door in het voorgestelde artikel 14a over de generatielange betrokkenheid toe te voegen dat *tot en met in ieder geval het jaar 2055* een bedrag wordt opgenomen in de begrotingen van de betrokken ministeries ten aanzien van de generatielange betrokkenheid.

1.5. Artikel 13q, lid 4 – betrokkenheid bewoners uitvoeringsprogramma

Een wijziging die niet direct volgt uit de consultatiereacties, maar wel aandacht verdient, is de wijziging met betrekking tot het uitvoeringsprogramma Rijk. Het uitvoeringsprogramma Rijk omschrijft de relevante aspecten, tussentijdse doelen, streefwaarden, maatregelen en randvoorwaarden ten aanzien van brede welvaart en het aardgasvrij gereed maken van woningen. Dit uitvoeringsprogramma wordt voor zover het brede welvaart betreft opgesteld op basis van de sociale en economische agenda's. Deze agenda's, die vóór en mét inwoners van Groningen worden opgesteld, vormen de basis voor het uitvoeringsprogramma. Omdat bewoners al intensief zijn gehoord en bevestigd bij de totstandkoming van de sociale en economische agenda's, en het uitvoeringsprogramma inhoudelijk volgt uit deze agenda's, is de bepaling geschrapt om bewoners te horen over het uitvoeringsprogramma voor brede welvaart. Dit zou een dubbele belasting vormen en geen inhoudelijke meerwaarde hebben. Over de uitwerking van de verduurzamingsaanpak zijn reeds aparte bestuurlijke afspraken gemaakt, waarover de Tweede Kamer op 6 maart 2024 is geïnformeerd.⁴

Bovendien regelt het wetsvoorstel reeds dat de minister en de ministers die het aangaan jaarlijks een gesprek voeren met maatschappelijke organisaties en bewoners over de resultaten van de *Staat van Groningen*. Zo regelt dit wetsvoorstel dat een structurele dialoog plaatsvindt met de regio, conform aanbeveling 11 van de parlementaire enquêtecommissie.

2. Algemene reacties over 'koste-wat-kost'-bepaling

De provincie Groningen, de betrokken gemeenten en waterschappen hebben aangegeven het koste-wat-kost-commitment te missen op zaken die zij als gevolgschade zien en maatregel 1 tot en met 33 van Nij Begun. Daarnaast heeft het Kennisplatform Leefbaar en Kansrijk Groningen specifieke aandacht gevraagd voor een langetermijnvisie op wat er nodig is om maatschappelijke organisaties een rol te laten spelen bij de benodigde continuïteit, zolang dat nodig is.

Het wetsvoorstel legt vast dat de schadeafhandeling, funderingsschadeherstel voor zover veroorzaakt door de gaswinning en de versterkingsoperatie koste wat kost en voor zo lang het duurt, zullen worden uitgevoerd. Dat betreft de wettelijke taken van het IMG en de Nationaal Coördinator Groningen (NCG), die de benodigde middelen ontvangen voor het uitvoeren van de schadeafhandeling en de versterkingsoperatie.

De reacties zijn verwerkt door in de memorie van toelichting een aantal specifieke regelingen te noemen waarvoor de 'koste-wat-kost'-bepaling geldt, om duiding te geven aan wat de wettelijke taken van het IMG en de NCG inhouden. Ook is benadrukt dat koste-wat-kost geldt voor de versterkingsgerelateerde uitgaven van het Adviescollege Veiligheid Groningen (ACVG), Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) en gemeenten. Daarnaast is ook een verwijzing naar het artikel over juridische, bouwkundige en financiële bijstand (hoofdstuk 5a) toegevoegd aan de wetsbepaling, zodat duidelijk is dat 'koste-wat-kost' ook daarop betrekking heeft.

⁴ Kamerstukken II 2023/24, 33529, nr. 1227.

3. Algemene reacties over daadwerkelijk schadeherstel zonder onderzoek naar de oorzaak

De inbreng uit de internetconsultatie over het onderdeel van dit wetsvoorstel dat betrekking heeft op de schadeafhandeling ziet op hoofdlijnen op de onderwerpen die hierna worden toegelicht.

3.1. Grensbedrag

De provincie Groningen, de betrokken gemeenten en enkele waterschappen hebben gevraagd om het grensbedrag van € 60.000 voor daadwerkelijk herstel van schade zonder onderzoek naar de oorzaak te laten vervallen, dan wel beter te motiveren. Ook hebben zij gevraagd om, als wordt vastgehouden aan dit grensbedrag, dat bedrag in de wetsbepalingen op te nemen evenals een bepaling om dit bedrag te indexeren. Naar aanleiding hiervan is in de toelichting op het wetsvoorstel uitgebreider ingegaan op de totstandkoming en motivering van het grensbedrag. Het verzoek om een wettelijke verankering van het grensbedrag is begrijpelijk, ervan uitgaande dat dit is ingegeven door de wens dat het grensbedrag niet eenvoudig kan worden verlaagd. Het wettelijk vastleggen van dit grensbedrag beperkt echter in algemene zin de mogelijkheden om rekening te houden met omstandigheden, ook als die in de toekomst aanleiding zouden geven voor een verhoging van het grensbedrag of een vorm van differentiatie.

Omdat het grensbedrag van € 60.000 een criterium is in de schadeafhandeling middels daadwerkelijk herstel zonder onderzoek naar de oorzaak, en geen daadwerkelijke kosten vertegenwoordigt, verhoudt indexering via de standaard loon- en prijsbijstelling zich ook niet goed tot de uitvoerbaarheid van daadwerkelijk herstel. Door dit criterium in een ministeriële regeling vast te leggen kan rekening worden gehouden met prijsontwikkelingen, op een manier die ook rekening houdt met de uitvoeringspraktijk.

Het wetsvoorstel is daarom op dit punt niet aangepast. Wel is in de toelichting expliciet gemaakt dat dit grensbedrag in beginsel niet naar beneden wordt bijgesteld, conform de motie Vedder-Boulakjar⁵, waaraan het kabinet met deze maatregel uitvoering geeft.

3.2. Finaliteit

De provincie Groningen, betrokken gemeenten en enkele waterschappen, de Groninger Bodem Beweging en het Erfgoedberaad benoemen in hun reacties op de internetconsultatie het onderwerp finaliteit in relatie tot de schadeafhandeling. Met (voorwaardelijke) finaliteit wordt bedoeld dat, nadat alle aanwezige schade is afgehandeld, alleen opnieuw een aanvraag voor vergoeding kan worden gedaan als aannemelijk is dat er nieuwe schade kan zijn ontstaan door bodembeweging als gevolg van de gaswinning - een aardbeving of indirecte effecten van diepe bodemdaling. Het uitgangspunt blijft daarmee onverkort dat waar er vermoedelijk schade is ontstaan door bodembeweging door de gaswinning, deze op mildere, menselijkere en makkelijkere wijze kan worden behandeld en vergoed, zoals onder meer beschreven in de Kamerbrief van 6 oktober 2023 over de veranderingen in de schadeafhandeling in Groningen en Noord-Drenthe.⁶ Dit leidt er onder meer toe dat naarmate de tijd vordert en er meer schade is afgehandeld en hersteld, de aandacht en capaciteit in de uitvoering zich kan richten op de plekken waar er – ook na het stoppen van de gaswinning uit het Groningenveld - kans blijft op terugkerende schade door aardbevingen of indirecte effecten van diepe bodemdaling. Gegeven dat er in het verleden andere vormen van finale kwijting een rol hebben gespeeld in de schadeafhandeling, ook bij de afhandeling door de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) en het Centrum Veilig Wonen (CVW), is het begrijpelijk dat er hierover vragen of zorgen zijn.

Dit wetsvoorstel bevat echter geen specifieke bepalingen over de toepassing van finaliteit of de criteria daarvoor. Het kabinet acht het ook niet wenselijk om dit op wetsniveau vast te leggen. Het is namelijk van belang om rekening te kunnen houden met de praktijk van de uitvoering en onvoorziene omstandigheden, of de ontwikkeling van nieuwe inzichten. Het IMG kan in algemene zin voorwaarden, waaronder over wanneer een nieuwe schademelding kan worden gedaan, uitwerken in zijn werkwijze, met inachtneming van het kabinetsbeleid en zo nodig beleidsregels (aanwijzingen) van de staatssecretaris. Deze ruimte wordt in voorliggend wetsvoorstel ook wettelijk verduidelijkt. Dergelijke voorwaarden moeten in dienst staan van een rechtmatige en

⁵ Kamerstukken II 2022/23, 35561, nr. 43.

⁶ Kamerstukken II 2023/24, 35529, nr. 1175.

doelmatige uitvoering van de nieuwe schadeafhandeling, zoals die door het kabinet is aangekondigd.

3.3. Uitzonderingssituaties

De provincie Groningen, de betrokken gemeenten en enkele waterschappen hebben gevraagd om wettelijk te borgen dat in uitzonderingssituaties een financiële vergoeding zonder beoordeling van de oorzaak wel mogelijk is. Dit is overgenomen in het wetsvoorstel middels een uitbreiding van de hardheidsclausule (in artikel 2, vijfde lid, van de TwG). De Werkgroep mijnbouwschade heeft ook gevraagd om een uitzonderingsbepaling ten aanzien van het grensbedrag van € 60.000. Omdat dit criterium in een ministeriële regeling wordt vastgelegd, is er geen uitzonderingsbepaling op wetsniveau opgenomen.

3.4. Beslistermijnen IMG

Zowel de provincie Groningen, de betrokken gemeenten en enkele waterschappen, als de Groninger Bodem Beweging hebben gereageerd op het wijzigingsvoorstel over de beslistermijnen voor het IMG. Naar aanleiding hiervan is concreter gemaakt op welke momenten de opschorting van de beslistermijn betrekking heeft. In de situatie dat het gaat om opschorting, omdat een aanvrager een keuze moet maken tussen de verschillende vormen van schadeafhandeling, loopt deze opschorting tot het moment dat het IMG een bevestiging van de keuze van de aanvrager heeft ontvangen. In de situatie dat het IMG bij een maatwerkprocedure een aanvullend deskundigenrapport vraagt om de causaliteit te beoordelen, loopt de opschorting tot het moment dat de aanvrager dit deskundigenrapport heeft ontvangen.

Het IMG werkt op dit moment aan verbeteringen in het aanvraagproces waarbij de aanvrager op basis van een opnamerapport een keuze kan maken tussen drie opties voor de afhandeling van de schade, afhankelijk van wat past bij zijn of haar situatie. Dit opnamerapport, dat dient om de bewoner te ondersteunen bij zijn of haar keuze voor een schadeafhandelingstraject, krijgt daarmee een andere vorm dan het huidige rapport. Alleen wanneer de bewoner voor een maatwerkprocedure kiest, zal er in de rapporten nog per schade een beoordeling van de oorzaak plaatsvinden (het deskundigenonderzoek naar de schadeoorzaak). Dit wetsvoorstel anticipeert op deze verbeteringen in het aanvraagproces.

De werkgroep Mijnbouwschade heeft in de consultatiereactie de wens aangegeven om een specifieke en redelijke termijn voor opschorting op te nemen. Juist omdat deze termijn per situatie heel verschillend kan zijn is hiervoor niet gekozen. Daarnaast is in artikel 12 van de Tijdelijke wet Groningen (TwG) al geregeld dat het IMG een maximumtermijn bepaalt waarbij het deskundigenadvies uitgebracht dient te worden.

Naar aanleiding van de vragen van de Groninger Bodem Beweging over de afwijkende beslistermijn voor duurzaam herstel is hierover een uitgebreidere toelichting opgenomen. Daarnaast is de opschorting van de beslistermijn voor duurzaam herstel geschrapt. In een duurzaam hersteltraject vindt doorlopend overleg plaats met de bewoner(s) die het betreft, wat maakt dat een opschorting van de beslistermijn in dit geval geen toegevoegde waarde heeft en tot onnodige verlenging van de beslistermijn zou kunnen leiden.

3.5. Risico's funderingsschade aardbevingsgebied

De Groninger Bodem Beweging heeft verder gevraagd om wettelijke bepalingen op te nemen over de risico's van funderingsschade in het aardbevingsgebied. Het IMG is op grond van de TwG al bevoegd om funderingsschade te herstellen die verband houdt met de gaswinning. Ook wanneer funderingsproblemen, of andere constructieve gebreken, niet zijn veroorzaakt door de gaswinning, maar er wel toe kunnen leiden dat schade door de gaswinning blijft terugkeren of verergert heeft het IMG wettelijk al de mogelijkheden om hiervoor een toekomstbestendige oplossing te bieden, bijvoorbeeld middels duurzaam herstel. Hierover zijn daarom geen aanvullende bepalingen opgenomen in het wetsvoorstel.

3.6. *Heffingsgrondslag*

Verder merkten de provincie Groningen, de betrokken gemeenten en enkele waterschappen op dat de heffingsgrondslag voor het verhalen van de kosten van de schadeafhandeling op de NAM zou moeten worden aangepast in lijn met de wijzigingen in dit wetsvoorstel. Een wijziging van de heffingsgrondslag is echter al meegenomen in het wetsvoorstel omissies, dat op 3 juni 2024 is aangeboden aan de Tweede Kamer.⁷ Deze wijziging ondervangt ook de noodzaak voor aanpassing van de heffingsgrondslag naar aanleiding van onderhavig wetsvoorstel.

3.7. *Terugwerkende kracht*

Tot slot vroegen de provincie Groningen, de betrokken gemeenten en enkele waterschappen en ook de Groninger Bodem Beweging in hun reacties op het wetsvoorstel om daadwerkelijk herstel zonder onderzoek naar de schadeoorzaak bij herstelkosten tot € 60.000 met terugwerkende kracht van toepassing te verklaren, respectievelijk de bepalingen in de Tijdelijke wet Groningen over door NAM behandelde schade te schrappen. Eerder heeft het kabinet hierover aangegeven dat het met terugwerkende kracht uitvoeren van daadwerkelijk herstel zonder onderzoek naar de schadeoorzaak bij herstelkosten tot € 60.000 in algemene zin niet haalbaar is. Dat geldt daarmee ook voor het opnemen dan wel schrappen van algemene bepalingen in de Tijdelijke wet Groningen. Korthedshalve wordt voor een toelichting over dit onderwerp verwezen naar de Kamerbrieven over de omgang met terugwerkende kracht en reeds door NAM behandelde schade van 16 juni 2023⁸ en 22 januari 2024⁹. Wel voert het kabinet op dit moment nog een verkenning uit naar een aanvullend handelingsperspectief voor schrijnende gevallen, samenhangend met eerder door NAM/CVW afgewezen schades.

4. **Overige reacties internetconsultatie**

Niet alle reacties hebben een directe relatie met voorliggend wetsvoorstel, of zijn algemener van aard. In deze paragraaf wordt hierop ingegaan.

4.1. *Algemene reacties*

De werkgroep Mijnbouwschade heeft de grote behoefte benadrukt aan een eenvoudig en voortvarend schadeafhandelings- en versterkingsproces. De werkgroep signaleert dat vanuit de praktijk processen (te) ingewikkeld zijn, formeel juridische drempels worden opgeworpen, of gedupeerden lange tijd in onzekerheid verkeren over de duur van de procedures. Ook het burgerinitiatief vanOnderen heeft gewezen op de behoefte aan eenduidige en eenvoudige processen. Het burgerinitiatief heeft vragen gesteld over de complexiteit van het wetsvoorstel en de (vele) verplichtingen en rechten die uit het wetsvoorstel volgen.

Voorliggend wetsvoorstel heeft vanzelfsprekend niet tot doel juridische drempels op te werpen, of zaken ingewikkelder te maken. Integendeel: voorliggend wetsvoorstel geeft het IMG de bevoegdheid om onder voorwaarden af te zien van onderzoek naar de oorzaak van schade aan kadastrale objecten. Het doel hiervan is om de schadeafhandeling milder, makkelijker en menselijker te maken.

Om te bevorderen dat daadwerkelijk herstel wordt gerealiseerd, borgt dit wetsvoorstel ook dat jaarlijks wordt gemonitord hoe de aanpak vordert en dat hierover verantwoording wordt afgelegd door het kabinet in de Staat van Groningen. Dit geldt uiteraard niet alleen voor de schadeafhandeling, maar ook voor de aanpak van de versterking van gebouwen (waaronder woningen), verduurzaming van woningen en sociale en economische ontwikkeling. Met de jaarlijkse monitoring kunnen knelpunten tijdig worden gesignaleerd en kan beleid tijdig worden bijgesteld.

Betrokkenheid bewoners

Het burgerinitiatief vanOnderen heeft ook vragen gesteld over de betrokkenheid van bewoners en lokale volksvertegenwoordigers bij het wetsvoorstel.

⁷ Voorstel van wet tot wijziging van de Tijdelijke wet Groningen in verband met het herstel van omissies en het aanbrengen van verduidelijkingen (Kamerstukken 36566).

⁸ Kamerstukken II 2022/23, 35561, nr. 49.

⁹ Kamerstukken II 2023/24, 33529, nr. 1209.

Bij dit wetsvoorstel is er uitdrukkelijk voor gekozen regionale volksvertegenwoordigers vroegtijdig te betrekken. Voorafgaand aan de formele internetconsultatie hebben zij de mogelijkheid gekregen om te reageren op de hoofdlijnen van het wetsontwerp via een zogeheten 'hoofdlijnennotitie'. Dit draagt bij aan de positionering van de lokale democratieën in de uitwerking van het wetsvoorstel. De inbreng uit deze afstemmingsronde is meegenomen in het wetsvoorstel dat in internetconsultatie is gegaan.

Het wetsvoorstel regelt bovendien dat de minister jaarlijks in gesprek gaat over de Staat van Groningen met een vertegenwoordiging van maatschappelijke organisaties en ook met bewoners uit het gaswinningsgebied. Zo regelt dit wetsvoorstel dat een structurele dialoog plaatsvindt met bewoners, conform aanbeveling 11 van de parlementaire enquêtecommissie.

Staat van Groningen

Enkele reacties over de Staat van Groningen hebben niet tot aanpassingen in het wetsvoorstel geleid, maar worden ter harte genomen bij de uitwerking van de Staat van Groningen als monitoringsinstrument. Zo heeft het Kennisplatform Leefbaar & Kansrijk Groningen erop gewezen dat de randvoorwaarden waaronder de onderzoekspartij werkt duidelijk moeten worden omschreven. Deze randvoorwaarden worden omschreven in de aanbestedingsprocedure die zal worden gestart om een onderzoekspartij te werven voor het opstellen van de Staat van Groningen. Ook de oproep om overkoepelend en integraal naar de verschillende pijlers in de Staat van Groningen te kijken wordt ter harte genomen. Het aandachtspunt dat brede welvaart een alomvattend begrip is en nadere precisering nodig heeft wordt onderschreven. Ook de Groninger Bodem Beweging wijst op dit punt. De precisering van het begrip brede welvaart zal worden gegeven in het uitvoeringsprogramma Rijk. In de memorie van toelichting is een nadere toelichting gegeven over dit proces.

Geografische afbakening

De Werkgroep Mijnbouwschade heeft in de consultatiereactie een link gelegd tussen de geografische afbakening in de schadeafhandeling bij het begrip 'veronderstelde schade' (het IMG-effectgebied) en het gebied waarop de zorgplichten uit het wetsvoorstel van toepassing zijn. Bij de afbakening van het gebied waarop de zorgplichten van toepassing zijn, is gekozen voor een aaneengesloten gebied van gehele gemeenten, waar gemiddeld genomen de impact van de gaswinning uit het Groningenveld het grootst is geweest. Dit betekent dat enkele gemeenten in Oost-Friesland en Drenthe, die slechts voor een (klein) deel in het effectgebied vallen waar het IMG schades afhandelt, niet behoren tot het gebied waar de zorgplichten op rusten. Dit zou tot versnippering van middelen leiden, en tot verdelingsvraagstukken, omdat in deze gemeenten een groot deel van de postcodes buiten het IMG-effectgebied valt.

Daarnaast hebben de provincie Groningen, de betrokken gemeenten en enkele waterschappen in de consultatiereactie aangegeven dat de begrenzing van het effectgebied waar het wettelijk bewijsvermoeden geldt (artikel 10oa van het Besluit Tijdelijke wet Groningen) is gebaseerd op trillingssnelheid en ligging ten opzichte van het Groningenveld en de gasopslagen Norg en Grijpskerk en dat bij kwetsbare objecten de trillingssnelheid moet worden bijgesteld. In reactie hierop wordt aangegeven dat bij de geografische afbakening in artikel 10oa al rekening gehouden is met de trillingssnelheid (2 mm/s) bij kwetsbare objecten. Voor bijzonder kwetsbare objecten hanteert het IMG al een lagere trillingssnelheid (1,6 mm/s). Artikel 10oa biedt deze ruimte ook, omdat slechts een minimale afbakening is vastgelegd.

4.2. De nieuwe schadeafhandeling

Duurzaam schadeherstel uitgangspunt bij monumenten

Het Erfgoedberaad heeft in de consultatiereactie aangegeven dat duurzaam schadeherstel bij monumenten het uitgangspunt moet zijn. Duurzaam herstel houdt in dat onderliggende constructieve gebreken bij een woning worden weggenomen, om de kans op toekomstige mijnbouwschade te verkleinen. Denk aan het verhelpen van funderingsproblematiek, zodat bij een kleine nieuwe beving niet gelijk (opnieuw) scheurvorming in muren ontstaat. Dit kan om omvangrijke en ingrijpende bouwwerkzaamheden gaan. Het IMG is kleinschalig begonnen met het aanbieden van duurzaam schadeherstel in de omgeving van Loppersum, Ten Boer en Appingedam. Ook monumenten kunnen in aanmerking komen voor duurzaam herstel. Hierbij wordt wel eerst

gekeken of er een technische aanleiding is en wordt voldaan aan de voorwaarden van de regeling. Als dat niet het geval is, vormt de reguliere schadeafhandeling een beter passende oplossing.

Redelijke kosten bij daadwerkelijk herstel

De werkgroep Mijnbouwschade heeft aangegeven dat zij van mening is dat het vergoeden van redelijke kosten bij daadwerkelijk herstel zich niet verhoudt met gebruik van het Groninger calculatiemodel. In reactie hierop wordt aangegeven dat het IMG bij daadwerkelijk herstel inderdaad de offerte toetst aan het calculatiemodel. Het calculatiemodel is tot stand gekomen op basis van advies van schade-expertisebureaus. Alle bedragen en de rekenmethode zelf zijn vervolgens gevalideerd via een extern bouwkostenadviesbureau en daarnaast worden deze prijzen bij kostenontwikkelingen geïndexeerd. Omdat de prijzen van het calculatiemodel aan de bovenkant van de markt liggen, wordt een hogere vergoeding niet toegekend. Mocht de aannemer duidelijk kunnen aangeven dat de geadviseerde herstelmaatregelen niet compleet zijn, dan kan natuurlijk wel een hogere vergoeding worden toegekend.¹⁰

Bijsturing IMG

De gemeente Het Hogeland heeft in de internetconsultatie aangegeven dat artikel 22 van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen ten onrechte niet van toepassing is verklaard, waardoor het IMG niet kan worden bijgestuurd. Artikel 22 ziet op het vernietigen van besluiten. Om onafhankelijke besluitvorming over individuele verzoeken tot schadevergoedingen te waarborgen, is in artikel 7 van de TwG bepaald dat het IMG geen instructies van derden mag ontvangen die op individuele zaken betrekking hebben. Dit verhoudt zich niet tot het toepassen van artikel 22. Bijsturing zou alleen in algemene zin mogelijk moeten zijn en daarvoor volstaat de toepassing van artikel 21 van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen, op grond waarvan de staatssecretaris aan het IMG algemene aanwijzingen kan geven over zijn werkwijze.

Toepassing bewijsvermoeden kern effectgebied

Het Groninger Gasberaad heeft aangegeven dat het wettelijk bewijsvermoeden verkeerd wordt toegepast door een "aantoonbaar verkeerde insteek" van met name artikel 12 lid 5 TwG. Deze bepaling beoogt juist het aantal keren dat een deskundige per aanvraag mag onderzoeken of schade door iets anders dan mijnbouw is veroorzaakt te beperken. Met als kanttkening dat het IMG niet meer dan twee keer een andere autonome oorzaak ten grondslag legt aan de schade en daarna direct tot toekenning van de schade overgaat. Deze wettelijke bepaling, die volgt uit het amendement Mulder¹¹, heeft juist als doel om de bewoner in het effectgebied te helpen doordat het niet langer mogelijk is voor het IMG om onbegrensd verschillende deskundigen in te schakelen bij dezelfde schadeaanvraag.

Daarnaast wordt met voorliggend wetsvoorstel vastgelegd dat bewoners in het effectgebied de mogelijkheid krijgen om hun schades daadwerkelijk te laten herstellen. Een onderzoek naar een andere autonome oorzaak speelt in deze situaties dan ook geen rol.

Deskundigenrapporten

De provincie Groningen, de betrokken gemeenten en enkele waterschappen hebben ook aandacht gevraagd voor de vuistdikke deskundigenrapporten en hebben twijfel of met daadwerkelijk herstel aanvragers op dit punt daadwerkelijk worden ontzorgd. Zoals in paragraaf 3.4 beschreven werkt het IMG op dit moment aan verbeteringen in het aanvraagproces waarbij alleen bij een maatwerk aanvraag de oorzaak van de schade wordt beschreven in het deskundigenrapport. Deze verbetering draagt naar verwachting bij aan het ontzorgen van aanvragers.

¹⁰ Zie ook [Staatscourant 2024, 20129 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen \(officielebekendmakingen.nl\)](#)

¹¹ Kamerstukken II 2022/23, 36094, nr. 19.